KOHTUJURISTI ETTEPANEK

CHRISTINE STIX-HACKL

esitatud 16. mail 2006 [1]

I. Sissejuhatavad märkused

1. Käesolev eelotsusetaotlus [2] puudutab nõukogu 30. juuni 1981. aasta määruse (EMÜ) nr 1785/81 suhkrusektori ühise turukorralduse kohta [3] ning komisjoni 14. septembri 1981. aasta määruse (EMÜ) nr 2670/81 (milles sätestatakse üksikasjalikud rakenduseeskirjad kvooti ületava suhkrutoodangu kohta) [4] kehtivust. Erilise tähelepanu all on küsimus, kas C-suhkrult maksu tagasimaksmise või vähendamise võimaluse puudumine on kooskõlas õigluse põhimõttega.

II. Õiguslik raamistik

2. Käesolevas menetluses kuuluvad kohaldamisele turukorraldusõiguse ja tolliõiguse normid.

A. *Suhkrusektori turukorraldus*

3. Käesolevas asjas kohaldatav turukorraldusõigus hõlmab nõukogu määrust ja seda puudutavaid komisjoni rakenduseeskirju.

1. Määrus nr 1785/81

4. Nüüdseks kehtetuks tunnistatud nõukogu 30. juuni 1981. aasta määrus nr 1785/81 suhkrusektori ühise turukorralduse kohta reguleeris suhkru tootmist, importi ja eksporti. Tootmiskvoodisüsteemi eesmärk oli tagada tootjatele ühenduse hinnad ja nende toodangu turustamine.

5. Määruse nr 1785/81 artikkel 24 kehtestab igale liikmesriigile igaks turustusaastaks „A-suhkru" ja „B-suhkru" põhikogused, mida liikmesriik jaotab oma territooriumil asuvate suhkrutootjate vahel. Eraldatud kvoote ületavat kogust loetakse „C-suhkruks".

1 — Algkeel: saksa.

2 — Vt paralleelne apellatsioonimenetlus kohtuasjas C-68/05 P: Koninklijke Coöperatie Cosun UA *vs.* komisjon.

3 — EÜT L 177, lk 4.

4 — EÜT L 262, lk 14; ELT eriväljaanne 03/05, lk 85.

6. C-suhkru suhtes ei kohaldata hinna- ega eksporditoetuste süsteemi. Artikli 26 lõike 1 kohaselt ei tohi ühenduse siseturul müüa C-suhkrut, mida ei kanta üle järgmisesse majandusaastasse, vaid see tuleb eksportida.

7. Üksikasjalikud rakenduseeskirjad võetakse vastu artiklis 41 sätestatud korras.

2. Määrus nr 2670/81

8. Üksikasjalikud rakendusmeetmed C-suhkrule määratakse kindlaks komisjoni 14. septembri 1981. aasta määruses nr 2670/81, milles sätestatakse üksikasjalikud rakenduseeskirjad kvooti ületava suhkrutoodangu kohta.

9. Artikkel 1 sisaldab ühenduse ekspordisätteid. Selle siin kohaldatava redaktsiooni lõikes 1 [5] on sätestatud:

„Määruse (EMÜ) nr 1785/81 artikli 26 lõikes 1 nimetatud eksporti käsitatakse toimununa, kui:

a) C-suhkur või C-isoglükoos on eksporditud sellest liikmesriigist, mille territooriumil see on toodetud;

b) punktis a nimetatud liikmesriik võtab asjaomase ekspordideklaratsiooni vastu enne selle turustusaasta lõpule järgnevat 1. jaanuari, mil C-suhkur või C-isoglükoos on toodetud;

c) C-suhkur või C-isoglükoos või vastav kogus artikli 2 lõikes 3 määratletud tähenduses on lahkunud ühenduse tolliterritooriumilt hiljemalt 60 päeva jooksul pärast punktis b nimetatud 1. jaanuari;

d) toode on eksporditud punktis a nimetatud liikmesriigist ilma toetuse või maksuta CN-koodide 1702 60 90 ja 1702 90 90 alla kuuluva denatureerimata valge suhkru või toorsuhkruna või enne kristalliseerumisfaasi saadud siirupina või isoglükoosina töötlemata kujul.

Kui kõiki esimeses lõigus sätestatud tingimusi ei täideta, käsitatakse asjaomast C-suhkru või C-isoglükoosi kogust müüduna siseturul, välja arvatud vääramatu jõu korral.

5 — Komisjoni 14. detsembri 1988. aasta määrus (EMÜ) nr 3892/88, millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 2670/81, milles sätestatakse üksikasjalikud rakenduseeskirjad kvooti ületava suhkrutoodangu kohta (EÜT L 346, lk 29; ELT eriväljaanne 03/08, lk 157).

Vääramatu jõu korral võtab selle liikmesriigi pädev asutus, kelle territooriumil C-suhkur või C-isoglükoos on toodetud, vajalikud meetmed nende asjaolude põhjal, millele huvitatud pool on viidanud."

— vastavalt vajadusele kas 100 kg valge suhkru või 100 kg toorsuhkru suurimale impordimaksule ajavahemiku jooksul, mis hõlmab seda turustusaastat, mil kõnealune suhkur toodeti, ja kõnealusele turustusaastale järgnevat kuut kuud, ja

10. Artikkel 2 reguleerib selliste tõendite esitamise korda, millest järeldub, et artikli 1 lõikes 1 sätestatud tingimused on täidetud.

— 1 eküüle;

[...]

11. Artikkel 3 sätestab, millist maksu tuleb sanktsioonina kohaldada siseturul müüdud kogustele. Artikkel 3 käesolevas asjas kehtivas redaktsioonis [6] on järgnev:

2. Asjaomane liikmesriik teatab makstava kogusumma tootjatele, kellelt nõutakse lõikes 1 nimetatud maksu tasumist, enne artikli 1 lõike 1 punktis b nimetatud 1. jaanuarile järgnevat 1. maid.

„1. Asjaomane liikmesriik kehtestab artikli 1 lõike 1 tähenduses siseturul müüdud kogustele maksu, mis vastab:

Kõnealused tootjad maksavad selle kogusumma enne sama aasta 20. maid.

a) C-suhkru puhul 100 kg kohta:

3. Kui pädev asutus on artikli 2 lõike 1 teise lõigu kohaselt pikendanud tõendi esitamise tähtaega, asendatakse lõikes 2 nimetatud kuupäevad 1. mai ja 20. mai kuupäevadega,

6 — Komisjoni 6. detsembri 1991. aasta määrus (EMÜ) nr 3559/91, millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 2670/81, milles sätestatakse üksikasjalikud rakenduseeskirjad kvooti ületava suhkrutoodangu kohta (EÜT L 336, lk 26; ELT eriväljaanne 03/12, lk 131).

mille määrab pädev asutus võimaldatud pikendamise põhjal.

4. Selliste C-suhkru või C-isoglükoosi koguste puhul, mis enne eksporti hävisid või said parandamatuid kahjustusi asjaoludel, mida asjaomase liikmesriigi pädev asutus tunnistab vääramatu jõuna, ei nõuta sisse lõikes 1 nimetatud asjaomast maksu."

B. *Tollialased õigusaktid*

12. Tollialaste õigusaktide puhul tuleb viidata nõukogu määrusele ja komisjoni üksikasjalikele rakenduseeskirjadele selle määruse kohta, mis on käesolevaks hetkeks kehtetuks tunnistatud.

1. Määrus (EMÜ) nr 1430/79

13. Nõukogu 2. juuli 1979. aasta määruse (EMÜ) nr 1430/79 impordi- või ekspordi-tollimaksude tagasimaksmise või vähendamise kohta [7] artikli 13 lõike 1 käesolevas asjas kehtivas redaktsioonis [8] on sätestatud:

„Imporditollimakse võib tagasi maksta või vähendada erandjuhtudel, mis ei hõlma lisades A kuni D märgitud olukordi ning mille on põhjustanud asjaolud, mille puhul asjaomast isikut ei saa süüdistada pettuses ega ilmses hooletuses.

Olukorrad, kus esimest lõiku võib kohaldada, ning kord, mida tuleb järgida, määratakse kindlaks artiklis 25 ette nähtud menetluse kohaselt. Tollimaksu tagasimaksmiseks või vähendamiseks võib kehtestada eritingimused." [Siin ja edaspidi on osundatud määrust tsiteeritud mitteametlikus tõlkes.]

14. Artikli 1 lõike 2 punkti a kohaselt tähendavad imporditollimaksud:

„nii tollimakse ja samaväärse toimega makse kui ka põllumajandusmakse ja muid impordimakse, mis on ette nähtud ühise põllumajanduspoliitika raames või seoses põllumajanduspoliitika erikorraga, mida kohaldatakse asutamislepingu artikli 235 alusel

7 — EÜT L 175, lk 1.

8 — Nõukogu 7. oktoobri 1986. aasta määrus (EMÜ) nr 3069/86, millega on muudetud määrust (EMÜ) nr 1430/79 impordi või eksporditollimaksude tagasimaksmise või vähendamise kohta (EÜT L 286, lk 1).

teatavate kaupade suhtes, mis saadakse põllumajandustoodete töötlemise tulemusel".

15. Artikkel 14 sätestab muu hulgas, et artiklit 13 kohaldatakse ka eksporditollimaksude tagasimaksmise või vähendamise suhtes.

16. Artikli 1 lõike 2 punkti b kohaselt tähendavad eksporditollimaksud:

„põllumajandusmakse ja muid ekspordimakse, mis on ette nähtud ühise põllumajanduspoliitika raames või seoses põllumajanduspoliitika erikorraga, mida kohaldatakse asutamislepingu artikli 235 alusel teatavate kaupade suhtes, mis saadakse põllumajandustoodete töötlemise tulemusel".

2. Määrus (EMÜ) nr 3799/86

17. Rakendusmeetmed määrati kindlaks komisjoni 12. detsembri 1986. aasta määrusega (EMÜ) nr 3799/86, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EMÜ) nr 1430/79 impordi- või eksporditollimaksude tagasimaksmise või rakendamise kohta artiklite 4a, 6a, 11a ja 13 rakenduseeskirjad.[9] Selle määruse artikkel 4 loetleb need erandjuhud, mille on põhjustanud asjaolud, mille puhul asjaomast isikut ei saa süüdistada pettuses ega ilmses hooletuses. See kehtib ka teiste asjaolude suhtes, mida komisjon peab artiklites 6–10 sätestatud menetluse raames tehtavas otsuses üksikjuhtumil hindama.

III. Asjaolud, menetlus põhikohtuasjas ja eelotsuse küsimused

18. Koninklijke Coöperatie Cosun (edaspidi „Cosun"), kes käitab suhkrutootmisettevõtet, tootis turustusaasta 1992/93 jooksul sellise hulga suhkrut, mis ületas talle eraldatud A-kvoodi ja B-kvoodi. Üks Cosuni tütarettevõtja müüs suhkrupartiisid teistele ettevõtjatele Horvaatiasse, Sloveeniasse ja Marokosse eksportimiseks.

19. 1994. aastal nõuti Cosunilt maksu tasumist. 19. juunil 1995 tegi Hoofdproduktschap Akkerbouwproducten (edaspidi „HPA") otsuse.

9 — EÜT L 352, lk 19.

20. Madalmaade Kuningriik palus augustis 2001 komisjonil vähendada määratud maksu. 2. mail 2002 jättis komisjon nimetatud taotluse vastuvõetamatuse tõttu rahuldamata.

21. Cosun esitas selle peale Esimese Astme Kohtule tühistamishagi. Esimese Astme kohus jättis 7. detsembri 2004. aasta otsusega kohtuasjas T-240/02 selle hagi põhjendamatuse tõttu rahuldamata.

22. Lisaks esitas Cosun 18. juulil 1995 College van Beroep voor het bedrijfsleven'ile (edaspidi „CBB") seoses Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit'iga kaebuse HPA otsuse peale. CBB peatas menetluse kuni kohtuasjas De Haan [10] otsuse tegemiseni.

23. CBB lükkas eelkõige tagasi Cosuni väite, mille kohaselt on tegemist vääramatu jõuga. Seejuures viitas ta ebatavaliste ja ettenägematute asjaolude puudumisele, kuna lepingupartneripoolse kohustuse rikkumise puhul on tegemist tavalise äririskiga.

10 — 7. septembri 1999. aasta otsus kohtuasjas C-61/98: De Haan (EKL 1999, lk I-5003).

24. Seoses Cosuni õigusliku arvamusega, mille kohaselt esineb määruse nr 1430/79 alusel vähendamist õigustav erandjuhtum, ja kuna komisjon tuvastas ekslikult, et kaebus on vastuvõetamatu, tõi CBB esile, et puudub vajadus hinnata komisjoni otsuse kehtivust.

25. Igal juhul tekkis CBB-l küsimus, kas olukorras, kus trahvi vähendamine ei kehti C-suhkrule, toob asjaolu, et suhkrusektori turukorralduses puudub õiguslik alus nende maksude vähendamiseks, endaga kaasa määruse nr 1785/81 ja määruse nr 2670/81 kehtetuse. Nende eeskirjade kehtetus võib viia selleni, et maksud tuginevad sarnastele eeskirjadele. Määruste kehtivuse ning võimaliku kehtetuse tagajärgede selgitamiseks esitas CBB 9. juuni 2004. aasta määrusega Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Juhul kui C-suhkru eest tasumisele kuuluvatele summadele ei laiene määruse (EMÜ) nr 1430/79 artiklist 13, mis on asendatud ühenduse tolliseadustiku artikliga 239, tulenev maksu vähendamise võimalus, nii nagu ka käesolevas kohtuasjas, kas siis nõukogu 30. juuni 1981. aasta määrus (EMÜ) nr 1785/81 suhkrusektori ühise turukorralduse

kohta ja komisjoni 14. septembri 1981. aasta määrus (EMÜ) nr 2670/81, milles sätestatakse üksikasjalikud rakenduseeskirjad kvooti ületava suhkrutoodangu kohta, on täielikult või osaliselt kehtetud, arvestades seda, et õigluse põhimõttest lähtuvalt puudub võimalus C-suhkru eest tasumisele kuuluvaid summasid tagasi maksta või vähendada?

2. Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, siis kas õiguslik kohustus tasuda C-suhkru eest makse kaob või juhul, kui maksukohustuslast ei saa süüdistada pettuses ega hooletuses, mis võinuks kaasa tuua selle, et eksportimiseks mõeldud partiide eksport oleks jäänud toimumata, ning kui rikkumiste ja eiramiste uurimiseks algatatud siseriikliku juurdluse huvides ei ole maksukohustuslast juurdlusest teavitatud, siis kas vastava liikmesriigi pädev ametiasutus ja/või komisjon võib jätta C-suhkrule kohaldamata määruse (EMÜ) nr 2670/81 artikli 3 kohase maksu?"

IV. Eelotsuse küsimused

26. Kõigepealt märgivad *Cosun*, *nõukogu* ja *komisjon*, et eelotsuse küsimustele tuleb vastata ainult siis, kui õige on nende seisukoht, et määruse nr 1430/79 artiklis 13 sätestatud võimalus ei kehti C-suhkrule.

27. Lisaks väidavad *Cosun* ja Minister van Landbouw, Natur en Voedselkwaliteit, et määruse nr 1430/79 artikkel 13 on kohaldatav C-suhkru maksudele.

28. *Komisjon* on seevastu seisukohal, et määruse nr 1430/79 artiklis 13 sätestatud õigluse üldpõhimõte ei ole ühenduse õiguse üldpõhimõte, vaid seda kohaldatakse ainult koos ühenduse tollieeskirjadega, mistõttu on õige eelotsuse küsimuste aluseks olev oletus.

A. *Esimene eelotsuse küsimus*

29. Esimese eelotsuse küsimusega tahab eelotsusetaotluse esitanud kohus teada, kas määrus nr 1785/81 ja määrus nr 2670/81 on kehtetud. Kehtivuse hindamise kriteeriumina nimetab eelotsusetaotluse esitanud kohus vaid „õigluse põhimõtet". Teisi hindamiskriteeriume ei nimetata. Eelotsusetaotluse esi-

tanud kohus märgib oma eelotsusetaotluses, et proportsionaalsuse põhimõtet ei ole rikutud. Seega ei esitata teadlikult küsimust kooskõla kohta proportsionaalsuse põhimõttega.

30. Sellest järeldub, et ka käesoleva eelotsusemenetluse ese on vastavalt piiratud ja piirdub seega vaid hindamisega õigluse üldpõhimõtte alusel.

1. Poolte argumendid

31. *Cosun* märgib määruse nr 1785/81 kohta, et C-suhkrult maksude tasumisega seoses ei näe see määrus ette ühtegi formaalset tingimust, kuid määrus paneb komisjonile kohustuse võtta vastu seda küsimust puudutavad sätted vastavalt artiklitele 26 ja 41. Järelikult ei saa see määrus mingil juhul kehtetu olla.

32. Cosun on määruse nr 2671/81 suhtes esiteks seisukohal, et seda tuleb tõlgendada ja kohaldada kooskõlas õiguse üldpõhimõtetega. Sellest järeldub, et selle määruse artiklit 3 tuleb tõlgendada nii, et see annab pädevatele siseriiklikele asutustele teatavatel asjaoludel, nagu põhikohtuasjas, maksu vähendamise võimaluse õigluse põhimõttest lähtuvalt. Sellest tulenevalt on määrus nr 2670/81 Cosuni arvates kehtiv. Kui Euroopa Kohus ei järgi Cosuni ettepanekut määruse nr 2670/81 artikli 3 tõlgendamiseks, väidab Cosun teise võimalusena, et määrus on kehtetu niivõrd, kuivõrd see rikub võrdsuse, võrdõiguslikkuse, õigluse ja õiguskindluse põhimõtteid.

33. *Minister* ja *Madalmaade valitsus* on seisukohal, et siseturul müüdav C-suhkur on samas olukorras kolmandatest riikidest imporditava suhkruga ja et mõlemaid suhkrukategooriaid tuleb käsitleda samal viisil. Järelikult rikub võrdsuse põhimõtet asjaolu, et kolmandatest riikidest suhkru importija, kes on seoses määruse nr 1430/79 artikli 13 kohaldamisega erandlikus olukorras, võib selle sätte alusel vabastada maksudest, samas kui samasuguses erandlikus olukorras olevatel C-suhkru tootjatel selline võimalus puudub.

34. Madalmaade valitsus väidab, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale [11] saab ühenduse üldpõhimõtte rakendamiseks täita üksikjuhtudel seaduse lünki ühenduse õiguse analoogse kohaldamisega. Kuna see kohtupraktika on käesolevas asjas kohaldatav, saab

11 — Vt nt 12. detsembri 1985. aasta otsus kohtuasjas 165/84: Krohn (EKL 1985, lk 3997, punkt 13 jj).

määruse nr 1430/79 artiklit 13 kohaldada analoogselt C-suhkru maksustamisele.

35. Minister ja Madalmaade on valitsus seisukohal, et kui Euroopa Kohus sellist analoogset kohaldamist ei kasuta, siis peab C-suhkru eest tasumisele kuuluvate maksude vähendamise võimaluse puudumine üksikjuhtudel ning õigluse põhimõttest tulenevalt kaasa tooma määruste nr 1785/81 ja nr 2670/81 osalise kehtetuse, kuna selle võimaluse puudumine rikub võrdsuse põhimõtet.

36. *Nõukogu* väidab esiteks, et võrdõiguslikkuse põhimõtet ei riku asjaolu, et Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) suhkrut käsitlevates sätetes puudub õigluse üldklausel, mis oleks sarnane tollieeskirjades ja määruse nr 1430/79 artiklis 13 sisalduva klausliga. Tollieeskirjad ja suhkrut käsitlevad sätted puudutavad kahte täiesti erinevat valdkonda ja erandid, mida need sätestavad või ei sätestagi, puudutavad erinevaid kohustusi täiesti erinevates õiguslikes seostes.

37. Lisaks järeldub Euroopa Kohtu praktikast,[12] et ühenduse seaduseandja ei ole kohustatud ette nägema vähendamise võimalust õigluse põhimõttest lähtudes ja et ta võib omal äranägemisel otsustada, kas sellist võimalust ette näha või mitte. Kuivõrd suhkrusektori ühist turukorraldust rahastatakse suures osas ettevõtjate maksudest, oleks C–suhkru eest tasumisele kuuluvate summade vähendamise võimalusel rasked tagajärjed, sest see ajendaks üha enam tootma kvoote ületavat suhkrut. Samuti näib olevat mõistlik ühenduse seaduseandja otsus mitte kehtestada sellist maksude vähendamise menetlust, nagu see on tollimaksu puhul.

38. Teise võimalusena märgib nõukogu, et kuivõrd võrdõiguslikkuse põhimõtet rikub maksu õigluse põhimõtte alusel vähendamise võimaluse puudumine, siis on kehtetu vaid komisjoni määrus nr 2670/81, kuna nõukogu tegi komisjonile ülesandeks kehtestada C-suhkrut puudutav regulatsioon.

39. *Komisjon* põhjendab, et Euroopa Kohus ja Esimese Astme Kohus ei ole tunnistanud õiguse üldpõhimõtet, mis võimaldaks tugineda õigluse põhimõtte rikkumisele, kui kohaldatav regulatsioon ei näe sõnaselgelt ette võimalust vähendada C-suhkru eest tasumisele kuuluvat maksu. Määrused nr 1785/81 ja nr 2670/81 ei saa ainuüksi

12 — 28 juuni 1977. aasta otsus kohtuasjas 118/76: Balkan-Import-Export (EKL 1977, lk 1177).

seetõttu kehtetud olla, et nad ei kehtesta sõnaselgelt sellist vabastust.

40. Komisjon lisab, et isegi kui ta peaks otsustama kontrollida igal üksikjuhul õigluse põhimõtte väidetava rikkumise põhjendatust, siis jõuaks ta järeldusele, et käesolevas asjas ei riku Cosuni trahv õigluse põhimõtet.

41. Esiteks on Euroopa Kohus juba otsustanud, et tolliformaalsuste täitmata jätmise eest C-suhkrult kogutavad maksud ei riku võrdõiguslikkuse põhimõtet, kuna need formaalsused on asendamatud, et vältida soovimatut mõju suhkrusektori üldisele turukorraldusele. [13] Samad kaalutlused on määravad, kui kontrollitakse, kas maksu määramisel on rikutud õigluse põhimõtet.

42. Teiseks järeldub otsusest kohtuasjas Peter, [14] et õigluse põhimõtte võimalik kohaldamine ühise põllumajanduspoliitika valdkonnas ei saa ühenduse õigusnormide rakendamist mingil juhul muuta praktiliselt võimatuks, ohustades näiteks kvoodisüsteemi, millega piiratakse tootmist. Kui tootjale peaks antama käesolevaga sarnases olukorras maksu vähendamise võimalus õigluse põhimõttest lähtudes, siis ohustaks see suhkrusektori turukorralduses kindlaks määratud kvoodisüsteemi.

2. Hinnang

43. Sissejuhatuseks näib olevat mõistlik selgitada teatavaid asjaolusid. Nii tuleb käesolevat problemaatikat eristada õiglusega seonduvatest asjaoludest.

44. Põhimõtteliselt tuleb üksteisest lahus hoida järgmisi õiguslikke fenomene. Esiteks tuleb õigluse põhimõttest lähtuvalt eristada, kas tegemist on siseriikliku või ühenduse põhimõttega. Liikmesriikide tasandil on tegemist küsimusega, kas ühenduse õigus võimaldab kohaldada siseriiklikku õigluse põhimõtet.

45. Teiseks tuleb ühenduse tasandil eristada ühelt poolt õigluse põhimõtteid puudutavaid sõnaselgeid sätteid — näiteks seoses suhkrusektori turukorraldusega — ja teiselt poolt üldisi õigluse põhimõtteid.

13 — 29. jaanuari 1998. aasta otsus kohtuasjas C-161/96: Südzucker Mannheim (EKL 1998, lk I-281, punkt 42 jj) ja 19. veebruari 2004. aasta otsus kohtuasjas C-329/01: British Sugar II (EKL 2004, lk I-1899, punktid 46 ja 48).

14 — 27. mai 1993. aasta otsus kohtuasjas C-290/91: Peter (EKL 1993, lk I-2981).

46. Käesolevas menetluses viitas üks osapool ühenduse õigusest tulenevale kohustusele analoogselt kohaldada määruse nr 1430/79 artiklit 13 õigluse põhimõttest lähtuvalt. Sealjuures on tegemist õigluse põhimõttest lähtuva sõnaselge sätte kohaldamisega. See on küll paralleelse menetluse objekt kohtuasjas C-68/05 P, kuid mitte käesoleva menetluse objekt.

47. Käesoleval juhul on peamine küsimus vaid selles, kas ühenduse teisese õiguse sätted on vastavuses õigluse üldpõhimõttega. Selleks tuleb kõigepealt uurida, kas ühenduse õigus üleüldse sellist põhimõtet tunnistab.

48. Mis puudutab uurimise ulatust, siis käesolev menetlus piirdub, nagu juba öeldud, õigluse üldpõhimõttega ning ei puuduta teisi põhimõtteid, nagu võrdsus ja võrdõiguslikkus.

49. See tähendab, et suurt osa osapoolte viidatud kohtupraktikast tuleb lähemalt vaadelda vaid sel määral, kuivõrd see lisab midagi asjaomase õigusvaidluse suhtes. Seega jääb teisi aspekte käsitlev kohtupraktika tagaplaanile. See kehtib eelkõige otsuse suhtes kohtuasjas Peter, mis puudutab õigluse põhimõtet käsitleva *siseriikliku* sätte lubatavust. Euroopa Kohus leidis selles otsuses, et ühenduse õigus ei keela teatavatel asjaoludel kohaldada siseriiklikku õigust, mis võimaldab siseriiklikel ametiasutustel teatavatel juhtudel vähendada makse isikliku õigluse põhjendustel. [15]

50. Edasi tuleb uurida, kas ühenduse õiguses kehtib õigluse üldpõhimõte.

51. Kõigepealt tuleb viidata Euroopa Kohtu praktikale, mille kohaselt ei sisalda ühenduse õigus ühtki õiguslikku alust maksude vähendamiseks õigluse põhimõttest lähtuvalt. [16]

52. Euroopa Kohus selgitas seda praktikat oma otsusega kohtuasjas Hoche, meenutades, et Euroopa Kohus on eitanud ühenduse õiguses objektiivse ebaõigluse põhimõtte olemasolu. [17] Lisaks sedastas Euroopa Kohus selles otsuses, et määruse konkreetset sätet ei saa üksikjuhul jätta kohaldamata õigluse põhimõttest lähtudes. [18]

15 — Eespool 14. joonealuses märkuses viidatud otsus kohtuasjas C-290/91, punktid 11 ja 17.

16 — Eespool 12. joonealuses märkuses viidatud otsus kohtuasjas 118/76, punktid 8 ja 10, ning 14. novembri 1985. aasta otsus kohtuasjas 299/84: Neumann (EKL 1985, lk 3663, punkt 24).

17 — 28. juuni 1990. aasta otsus kohtuasjas C-174/89: Hoche (EKL 1990, lk I-2681, punkt 31).

18 — Eespool 17. joonealuses märkuses viidatud otsus kohtuasjas C-174/89, punkt 36.

53. Sellest kohtupraktikast leiab veel järgmisi selgitusi. Nii ei ole Euroopa Kohus nõustunud tunnustama õigluse üldpõhimõtet, kuna see oleks võinud takistada ühenduse õiguse sätete täieliku mõju avaldumist liikmesriikides ja kahjustada ühenduse õiguse ühtse kohaldamise põhimõtet kogu ühenduses. [19]

54. Otsustes kohtuasjades Neumann ja Hoche jõudis Euroopa Kohus seisukohale, et ühenduse õiguses ei esine sellist õiguse üldpõhimõtet, mille kohaselt siseriiklik ametiasutus ei saa kohaldada kehtivat ühenduse õigusnormi, kui see põhjustab asjaomasele isikule raskusi, mida ühenduse seadusandja oleks selgelt püüdnud vältida, kui seda oleks normi andmise hetkel olnud võimalik ette näha. [20]

55. Loomulikult ei tohi jätta mainimata, et Euroopa Kohtu praktika annab vastuolulisi juhiseid. Nii leidis Euroopa Kohus kohtuasjas First City Trading õigesti, et „ühenduse õiguse üldpõhimõtete, eelkõige vääramatu jõu, õiguspärase ootuse, proportsionaalsuse või *õigluse* põhimõtte kohaselt ei ole eksportijatel lubatud eelotsusetaotluse esitanud kohtu kirjeldatud asjaoludel jätta endale ettemaksuna saadud ekspordimaksu tervikuna või osaliselt" [21].

56. Sellest hilisemast kohtuotsusest võib järeldada, et Euroopa Kohus tunnustab nüüd pigem õigluse üldpõhimõtet. Selle kohtuotsuse üks teine lõik toob asjasse siiski selgust, kuivõrd Euroopa Kohus sedastas selles, et *„õigluse põhimõte ei luba* ühenduse õiguse sätete kohaldamisest *kõrvale kalduda*, v.a õigusnormides ette nähtud juhtudel või juhul, kui õigusnormid on ise kehtetuks tunnistatud" [22].

57. Euroopa Kohtu senise praktika eespool toodud analüüsist tuleneb seega, et Euroopa Kohus ei tunnusta õigluse üldpõhimõtet.

58. Kuna Euroopa Kohus ei ole tunnustanud õigluse üldpõhimõtet, siis on võimalik tuletada see põhimõte liikmesriikide õiguskordadest.

59. Ainuüksi siseriiklike õiguskordade pealiskaudne analüüs näitab, et õigluse põhimõte ei kehti kõikides liikmesriikides. Kuigi

19 — Eespool 16. joonealuses märkuses viidatud otsus kohtuasjas 299/84, punkt 25.

20 — Eespool 16. joonealuses märkuses viidatud otsus kohtuasjas 299/84, punkt 33, ja eespool 17. joonealuses märkuses viidatud otsus kohtuasjas C-174/89, punkt 31.

21 — 29. septembri 1998. aasta otsus kohtuasjas C-263/97: First City Trading (EKL 1998, lk I-5537, punkt 62), kohtujuristi kursiiv.

22 — Eespool 21. joonealuses märkuses viidatud otsus kohtuasjas C-263/97, punkt 48 (kohtujuristi kursiiv).

selle põhimõtte kõikides liikmesriikides tunnustamine ei ole tingimata vajalik, oleks siiski oluline, et seda põhimõtet tunnustataks vähemalt käesolevas menetluses tähtsust omavas õigusvaldkonnas, milleks on avalik majandusõigus. Ei piisa sellest, et üksikud siseriiklikud sätted näevad sõnaselgelt ette maksude vähendamise või tagastamise õigluse põhimõttest lähtuvalt. Sest sellest ei saa veel järeldada, et asjaomases liikmesriigis kehtib vastav põhimõte.

60. Kohtupraktika analüüsist nähtus, et ühenduse õiguses ei kehti õigluse üldpõhimõte. Kuna vastavat hindamismäära ei eksisteeri, siis oli loogiline jätta menetluse esemeks olevate määruste kooskõla hindamata.

61. Esimesele eelotsuse küsimusele tuleb seega vastata, et määrus nr 1785/81 ja määrus nr 2670/81 ei ole seoses sellega, et puudub võimalus vähendada või tagastada C-suhkru eest tasumisele kuuluvaid makse, õigluse põhimõttest tulenevalt täielikult ega osaliselt tühised, kui C-suhkru eest tasumisele kuuluvatele summadele, nagu käesolevas kohtuasjas, ei laiene määruse nr 1430/79 artiklist 13 — nüüd asendatud ühenduse tolliseadustiku artikliga 239 — tulenev maksu vähendamise võimalus.

B. *Teine eelotsuse küsimus*

1. Poolte argumendid

62. *Cosun* märgib, et kui Euroopa Kohus peaks vastama esimesele eelotsuse küsimusele, et määrus nr 2679/81 ning eelkõige selle artikkel 3 on kehtetud, kuna see säte ei näe ette maksude vähendamise võimalust õigluse põhimõttest lähtuvalt, siis peab CBB tuvastama, et puudub igasugune õiguslik alus, mis lubaks HPA-l nõuda vaidlusaluste summade tasumist. Teise võimalusena peab Euroopa Kohus Cosuni arvates otsustama, et komisjon peab analoogselt EÜ artikliga 233 lisama tagasiulatuvalt määrusesse nr 2670/81 võimaluse lubada käesolevaga sarnases olukorras vähendada maksusid õigluse põhimõttest lähtuvalt.

63. *Minister* leiab, et pärast seda, kui Madalmaade ametiasutused said uurimisest teada, võisid Madalmaade pädevad ametiasutused ja/või komisjon välistada maksustamisest vaid need suhkrukogused, mille Cosun andis oma lepingupartneritele ekspordiks.

64. *Madalmaade valitsus* on seisukohal, et kui Euroopa Kohus peaks tunnistama määrused nr 1785/81 ja nr 2670/81 osaliselt või tervikuna kehtetuks, siis ei tohiks koguda

maksu vaid sellelt suhkrukoguselt, millelt ei oleks maksu kogutud ka siis, kui maksukohustuslasi oleks kohe informeeritud rahvusvahelise uurimise algusest seoses võimalike pettustega.

65. *Nõukogu* ja *komisjon* ei võtnud teise küsimuse suhtes seisukohta.

2. Hinnang

66. Teine eelotsuse küsimus esitatakse vaid juhul, kui vastus esimesele küsimusele on, et määrus nr 1785/81 ja määrus nr 2670/81 on täielikult või osaliselt kehtetud.

67. Kuna esimese eelotsuse küsimuse analüüsimise käigus selgus, et kumbki määrus ei ole kehtetu õigluse põhimõtte rikkumise tõttu, siis puudub vajadus vastata teisele küsimusele.

V. Ettepanek

68. Lähtudes eelnevast, teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata eelotsuse küsimustele järgmiselt:

Nõukogu 30. juuni 1981. aasta määrus (EMÜ) nr 1785/81 suhkrusektori ühise turukorralduse kohta ja komisjoni 14. septembri 1981. aasta määrus (EMÜ) nr 2670/81, milles sätestatakse üksikasjalikud rakenduseeskirjad kvooti ületava suhkrutoodangu kohta, ei ole seoses sellega, et puudub võimalus vähendada või tagastada C-suhkru eest tasumisele kuuluvaid makse, õigluse põhimõttest tulenevalt täielikult ega osaliselt tühised, kui C-suhkru eest tasumisele kuuluvatele summadele, nagu käesolevas kohtuasjas, ei laiene määruse (EMÜ) nr 1430/79 artiklist 13 — nüüd asendatud ühenduse tolliseadustiku artikliga 239 — tulenev maksu vähendamise võimalus.